

**Commentariorvm, Ac Dispvlationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Corollaria superioris sententiæ, & solutio argumentorum aliarum
opinionum. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

voluntas, sed etiam ipsa natura diuina, sicut in rebus creatis contingit.

Deinde obserua, cum persona patris intelligatur a nobis prius cum potentia generandi, quam generasse, & pater sit connotatum, quod per se pertinet ad potentiam generandi, non esse conditionem connotatam paternitatem sub expresse conceptu paternitatis, sed proprietatem primæ personæ, qualis a nobis ante generationem concipitur iuxta ea, quæ diximus disp. 159. c. 5.

Possit tamen alicui videri, facilius assignari conditionem potentie spirandi considerat etiam in actu spirandi: quod conditio connotata huius potentie non sit relatio spiratoris, sed paternitas & filio sub expresse conceptu harum relationum. Cum enim concipiamus patrem, & filium antequam spirent, recte etiam intelligere possumus essentiam diuinam aut voluntatem his relationibus ita determinatam, ut sit potens spirare, ita ut hanc determinationem in alia persona non habeat. Ego tamen exilimo conditionem potentie spirandi, quæ connotatur nomine talis potentie, non esse paternitatem, & filiationem: sed relationem spiratoris. Nam cum potentia spirandi sit una integre communis patri & filio; oportet ut in vnoquoque illorum habeat integrum connotatum, quod requiritur, ut sit potentia: si autem connotatum esset paternitas & filio: aut utraq; simul, esset vnum integrum connotatum: & ita talis potentia integre non esset in qualibet persona, quia in qualibet non esset integrum connotatum: ut patet. Aut quilibet relatio per se esset conditio connotata sufficiens ad talem potentiam: & ita non esset eadem potentia spirandi in patre, quæ est in filio, quia non esset eadem conditio connotata in vtroque.

Quare dicendum est, conditionem connotatam huius potentie esse communem relationem spiratoris, quæ tota est in patre, tota in filio. Si tamen loquamur de potentia, prout a nobis concipitur ante actum spirandi, idem de ipsa dicendum est, atque de potentia generandi, quæ postulat ut conditionem connotatam paternitatem, ita ut relatio spiratoris non concipitur tunc sub expresse conceptu spiratoris, sed confuse, sicut de paternitate diximus, quando concipitur ut conditio connotata potentie generandi ante actum generationis.

Ex hac vero doctrina de potentia generandi, & spirandi, optime statim inferemus, quo modo in vna persona sit potentia produciens personam, quæ non sit in alia.

Verum enimvero, cum nomina concreta naturæ, ut *Deus*, directè significent naturam, connotent autem suppositum, atque hoc ipsum de potentia generante dictum sit, assignanda est differentia inter hæc duo, ne facile confundantur. Est igitur discrimen primum, quod nomen concretum *Deus* connotat suppositum vage, non hoc aut illud, nomen autem, *potentia*, connotat proprietatem huius suppositi singularis, ut explicauimus præterea nomen *Deus* connotat suppositum, quo natura subsistit: at nomen *potentia* significat proprietatem, ut modificetur essentiam & eam determinet ad producendum, quæ in alia persona non determinatur.

Vasquez in 1. p. tom. 2.

Corollaria superioris sententia, & solutio argumentorum aliarum opinionum.

EX hac doctrina recte colligitur potentia generandi, aut spirandi non esse in omnibus personis, sed in illis, quarum proprietates sunt connotatæ. In qua sententia nobiscum conueniunt, quotquot asserunt, potentiam aut esse proprietatem personæ, non essentiam, aut non esse solam essentiam: id quod ex dictis manifeste consequitur. Quare errauit *Gabr. in primum distind. 7. qu. 3.* cum asseruit patrem communicare filio id, quo generat, intelligit autem potentiam generantem: sed inquit, in filio non generare, quia est perpetuo impedita. Nec mirum est, quia hic author, ut retulimus, sentit, potentiam generandi aut principium, quod ipse vocat elicium, esse solam essentiam. Ceterum mirandum est, quare *Marsil. in 1. qu. 1. artic. 3. & 4.* dixerit, potentiam generandi esse in omnibus personis, sicut est essentia: cum tamen ipse doceat, ut c. 3. vidimus, potentiam non esse solam essentiam, sed ad rationem illius pertinere proprietatem, sicut aliquid connotatum: addit tamen, hanc potentiam non generare in omni persona, non propter rationem *Gabrielis*; sed hæc de causa: nam quemadmodum si idem calor esset in igne, & in aqua, ignis per eum calefaceret, non tamen aqua: præterea, si eadem potentia videndi esset in oculo, & in osse, videret oculus, non os: sic etiam eadem essentia existens in Patre & filio, in Patre generat, in filio non generat.

Horum tamen sententia ex dictis facile refellitur; cum enim nuda essentia non sit potentia, ut probatum est, sed personali proprietate determinata, nequit eadem esse in omnibus personis. Porro rationes, quibus prædicti authores docent, potentiam non generare in omni persona, in qua est, frivole sunt. Prior, quam asserit *Gabriel*, iam satis impugnata est c. 2. Posterior vero facilius potest impugnari, primum quia exemplum de calore ineptum omnino est: calor enim in aqua est in subiecto præter naturam, & ideo actio caloris in aqua, non potest ab ipsa aqua deriuari: at essentia diuina per se est in quavis persona: ergo si essentia est in vna persona naturalis potentia generandi, in alia etiam esse poterit. Deinde si facultas videndi naturaliter esset in osse, videret os, quia esset in naturali subiecto, scilicet in animali: & sicut suapte natura posset in eo esse, posset in eo operari. Impossibile namque est facultatem aliquam suapte natura in aliqua parte residere, in qua perpetuum, & naturale habeat impedimentum, ut c. 2. dicebamus. Quod si præter naturam facultas videndi esset in osse, non videret os impedimentum, quod haberet præter naturam: at vero essentia diuina non est præter naturam in filio, sed aque naturaliter, atque in Patre: ergo si illa sola est facultas generandi, & in Patre generat, in filio quoque generabit.

Ex argumentis vero, quæ cap. 1. & 2. allata sunt, duo tantum supersunt Durand. in 1. cap. posita, & alterum *Scoti*, in 1. c. quibus respondere oportet. Ad primum Durand. dicimus: patrem generare secundum id, quod sibi proprium est: proprium autem non est sola relatio aut proprietates personalis:

D d 3 sed

Potentia generandi, vel spirandi non est in omnibus personis.

141

Ad primum sententia.

Ad secundū.

sed etiam essentia tali proprietate determinata, & hanc diximus esse potentiam generandi. Secundū vero nullius momenti est, aut contra mysteriū nostrā fidei probat. Nam si idcirco paternitas diceretur imperfecta, quia daret esse, & non operari: & ideo deberemus assignare ei generationem, tanquam facultati generanti, sequeretur processione, quæ ponitur proprietas Spiritus & esse formam imperfectam, quia nullo modo tribuit Spiritui S. operationem ullam, cum non sit principium producendi aliquid extra nec intra Deum. Respondemus igitur etiam si proprietas non tribuat personæ operationem, esse nihilominus perfectionem illius, quia ad complementum personæ nostro modo intelligendi pertinet: nec enim omnis perfectio alicuius debet ei tribuere virtutem producendi. Ad tertium vero argumentum Durand. ex dictis patet solutio.

Ad tertium.

Ad rationē quartā sententia.

Ad argumentum autem Scoti adductum in 2. c. dicimus, si Deus produceret alium Deum, tunc vere fore assignandam ut facultatem generandi essentiam Dei, quia produciens alium Deum produceret aliam essentiam, cuius posset esse principium. Nam principium debet distinguere a re producta: idem enim non potest seipsum producere. Nunc vero, quia Deus producit Deum in eadem natura, ipsa natura secundum se nequit esse principium, quia à re producta non distinguitur. Addimus ergo illam determinationem proprietatis personalis, secundum quam distinguitur à re producta, ut possit esse principium.

DISPUT. CLXV.

An tres personæ æquales sint in omnipotentia.

Varia Scholasticorum placita, cap. 1.
Vera sententia, cap. 2.

CAPVT I.

Varia Scholasticorum placita.

Controuersia hæc ex præcedenti, & ex his, quæ diximus disput. 104. facile poterat expediri; sed quia Scholastici forsan de sola voce differentes, variè opinati sunt, eorum sententias in hoc cap. enumerare, & sequenti aliquid pro vera illius explanatione breuiter dicere necesse fuit.

Prima opinio. Omnipotentia, ut intelligitur, est potentia generandi & spirandi in omnibus personis.

Primum igitur Marsilius in 1. p. 23. art. 2. part. 2. sentit, sub omnipotentia contineri potentiam generandi & spirandi; cumque dicat, potentiam generandi & spirandi esse in omnibus personis, ut præcedenti disput. c. ult. retulimus; asserit etiam, omnipotentiam, quatenus hoc modo sub se includit potentiam generandi & spirandi, esse in omnibus personis, licet in omnibus non possit generare & spirare. Marsilio consentit *Canariensis*. in comment. art. 6. quæst. seq. Cum asserit, omnem potentiam, quam habet pater, esse in filio; quamuis filius non possit media illa generare, sicut pater. Ut autem hoc explicet, videtur exemplis, quibus vsus est Marsilius c. ult. superioris disp. ad explicandum quomodo in filio esset potentia generandi, & generare non posset: & addit aliud huiusmodi. Si idem calor esset in viro, & muliere, in muliere generaret lac, in viro non: nihilominus ait, potentiam ad generandum, quam generatiuum vocant, filio non esse concedendam.

Ceterum, cum iam supra probatum sit in illo cap. potentiam generantem non esse in filio, nec in spirantem in Spiritu sancto, si omnipotentia sub se comprehenderet omnem potentiam, etiam producentem intra Deum, sequeretur omnipotentiam non esse in quolibet persona, quia aliqua potentia non est in aliqua persona. Porro exempla illa, quibus vsus est Marsilius eodem cap. satis impugnata sunt, atque eodem pacto refelli possunt illud, quo Canar. vitur. Nam idem calor in viro & muliere ideo non haberet eandem virtutem operandi, quia non esset coniunctus eidem substantiæ, cuius est instrumentum: nec enim calor est tota causa producendi lac, sed quia coniunctus est tali formæ, vel certe tali temperamento, quod ut causa per se etiam requiritur. At vero essentia diuina solum differt, quia est in diuersis suppositis, quare si ipsa esset tota ratio potentie generantis, sequeretur vbiunque esset, ibi etiam generantem. Miror tamen, cur Canar. dicat omnipotentiam etiam si sub se comprehenderet potentiam producentem intra Deum, esse in quolibet persona, cum tamen non concedat potentiam generantem, & spirantem in quolibet.

Secundo S. Thom. quæst. 42. artic. 6. ad 2. & Item, 4. contra gentes cap. 13. ut defendant tres personæ esse æquales in potentia, concedunt potentiam quæ est in patre, esse in filio, sed sub diuerso respectu: nam in patre est, ut generet, in filio vero ut generetur: & hoc satis est, ut dicatur æqualis potentia. Verum, cum solum difficultas proposita sit de potentia ad agendum vel producendum, quæ dicitur actiua, non de passiva, ut produciuntur aliquid, non videtur eo modo sufficienter responderi. Nam si aliqua potentia actiua non est in filio sequitur, omnes personas non esse æquales in potentia ad agendum: & quidem omnipotentia, de qua quærimus, an æque sit in omnibus personis, non est ad patiendum, sed ad agendum, ut idem S. Thom. faceret supra q. 25. art. 3. ad 1. Hæc ratione conuictus Durandus putat alio modo satisfaciendum esse difficultati propositæ.

Tertio Thom. de Argent. & Algildus de Romanis, ut refert Scotus loco inferius citando, asserunt, ita in filio esse omnipotentiam, sicut in patre, & in Spiritu sancto, etiam si filius non possit generare, nec Spiritus sanctus spirare; non quod omnipotentia sit tunc respectu eorum, quæ extra Deum esse possunt; sed etiam si sit respectu eorum, quæ intra Deum possunt produci, quia omnipotentia in vniuersum fertur ad ea tantum, quæ fieri non implicat contradictionem, Nec villo modo derogat omnipotentia, aut minuit eius virtutem, si producere nequeat, quæ implicat contradictionem: ergo cum implicet contradictionem aliam, filium diuinum à filio generari, & alium Spiritum sanctum à Spiritu sancto produci, omnipotentia ipsorum vniuersum considerat, nihil obstat, non posse generare, aut spirare, quia omnipotentia est respectu eorum, quæ non implicant contradictionem.

Assignat vero discrimen inter actionem transeuntem, & immanentem, quia omnis actio transeuntes, vel effectus illius, qui ex se absolute consideratus, non respectu agentis, non implicat contradictionem, cadit sub omnipotentia: tamen, ut actio immanens dicatur cadere sub omnipotentia, non satis est, si in se considerata non implicat contradictionem.